

L'educació en humanitat

ANNA TOMÀS

ASSAIG

Norbert Bilbeny,
Carta a un estudiant d'humanitats.
ARA LLIBRES. Barcelona, 2005.

Francesc Torralba,
Cartes al fill que encara no té nom.
PLANETA. Barcelona, 2005.

Escriure cartes permet reflexionar. Tant si el destinatari llegirà la carta avui, en un futur proper o mai, escriure-li ens obliga a posar en ordre els nostres sentiments més profunds i comprendre l'essencial de l'argument en qüestió. Per això, molt sovint, les obres d'assaig empren aquesta forma directa per adreçar-se al seu públic. És un diàleg de tu a tu. L'autor exposa les seves idees, interpel·la el lector, que, al seu torn, se sent captivat pel discurs que li arriba com si fossin els consells d'un familiar o un bon amic.

FINALITAT DE LES HUMANITATS

A través de *Carta a un estudiant d'humanitats*, el catedràtic d'ètica a la Universitat de Barcelona i autor d'una extensa obra sobre temes de filosofia moral i política, Norbert Bilbeny (Barcelona, 1953), respon a un hipotètic estudiant que es qüestiona la finalitat, els requisits i el destí de les humanitats. En un moment marcat per la dispersió de la cultura, el filòsof fa en aquest llibre una defensa apassionada i un retrat lúcida de les ciències humanes: "Els beneficis de les humanitats, per a cadascú com a persona, són molt grans, duren tota la vida, i costen, materialment, molt poc. Només són comparables als béns de la salut i de l'amor, o de l'amistat, i de vegades duren més que aquests i tot [...]. Si per alguna raó han sobreviscut les humanitats, i molts les continuem estimant, és per què ens ajuden no sols a descobrir allò humà, sinó sobretot a valorar-ho i a fer-ho part de la nostra felicitat".

L'autor aborda qüestions típiques com la dicotomia entre ciències i lletres, el sentit del saber humanístic després d'Internet, la classificació de les humanitats i les sortides professionals. A més, i

aquí és on radica l'esplendor del llibre, Bilbeny ens assenyala les capacitats requerides per dedicar-se a les humanitats. Per damunt de tot, la intuïció del temps i de la seva

importància. Per a l'humanista les coses presents no són només les coses de l'ara, sinó també les del passat i les del futur. Lou Reed no representa un moment més culminant que les cançons dels trobadors, o la capella Sixtina que el temple de Ramsès II. Això no és possible en les altres ciències. Hi ha un abans i un després de la pólvora, la penicil·lina i la fibra òptica.

Reflexionar és també una facultat clau del coneixement humanístic i l'esforç de comprendre és el moment intensiu de la reflexió. Les humanitats representen el valor oposat a la comoditat d'instal·lar-se fàcilment en l'experiència insubstancial i fugaç. No són divertides, però tracten tot just d'evitar la tristesa que irromp a la vida quan la diversió toca a la fi.

Saber escoltar i parlar, i dedicar temps a la lectura són fites a les

quals no només ha d'aspirar l'humanista, sinó qualsevol persona. L'educació en humanitat és la definició per excel·lència del saber humanístic, però, al mateix temps, és la fita que s'ha de marcar qualsevol pare quan li posen un nadó als braços. Així ho pensa el doctor en filosofia per la Universitat de Barcelona i en teologia per la Facultat de Teologia de Catalunya, Francesc Torralba (Barcelona, 1967). L'autor ho tenia tot a punt per viatjar a Ucraïna a adoptar una criatura, però el viatge es va retardar. Durant l'espera, el futur pare va dedicar-se a escriure una sèrie de cartes al nen que esperava ser adoptat: "A través d'aquest conjunt de cartes intento dir-te, amb poques paraules, el que crec que és essencial, allò que fa que la vida mereixi ser viscuda". Aquestes coses primordials són una constel·lació de verbs que expressen activitats: estimar, creure, esperar, escoltar, contemplar, pensar, tenir cura, festejar, perdonar i existir.

LA INCERTESA DE PENSAR

Per Torralba, com per a Bilbeny, parar l'orella és una màxima que no s'ha de descuidar ni un sol moment. Així mateix, els dos filòsofs recorden que l'acte de pensar no sempre ens salva de la incertesa, però sí que ens immunitza de la frivolitat. Sinceres i educatives, aquestes dues cartes desprenen la màxima humanística recuperada per Kant: "*Sapere aude*" o "Pensa per tu mateix".

NORBERT BILBENY (BARCELONA, 1953) ÉS CATEDRÀTIC D'ÈTICA

FRANCESC TORRALBA (BARCELONA, 1967) ÉS FILÒSOF I TEÒLEG

NARRATIVA

Daniel O'Hara, *El dia del client.*
Finalista del 24è premi Just Manuel Casero.
EMPÚRIES. Barcelona, 2005.

Dilluns i dimecres: dies del client a la sauna Condal de Barcelona. Allà, juntament amb diversos urinaris públics i un *sex shop* homoeròtic, transcorre l'acció d'aquesta comèdia negra sobre els afers d'un homosexual promiscu a la recerca de l'estabilitat emocional. Pateix un important buit afectiu. Fa deu anys que va tenir l'última relació amb cara i ulls: mig any de flirteig i dos de convivència. Des d'aleshores només ha protagonitzat capítols pilot de sèries que no han acabat rodant-se. "Tot plegat s'ha traduït en un trotar de llit en llit; això quan hi ha hagut sort i no ha acabat en parcs i jardins, saunes o -li dol reconèixer-ho- quartos foscos. Es diu que, evidentment, alguna cosa hi té a veure la seva manera de ser, perquè són massa casualitats juntes. Aquesta persona vol ser autocrítica amb ella mateixa".

Amb un llenguatge fresc i dinàmic, i lluny d'apologies gais, Daniel O'Hara (Barcelona, 1968), obre una nova via dins la literatura catalana: la de l'univers homosexual desacomplexat i autocrític. A part de viure experiències sexuals amb joves i homes casats, el protagonista, que ni tan sols té nom i al qual el narrador es refereix com "aquesta persona", reflexiona sobre la seva condició i la vida que du. S'exaspera per no arribar a ser l'actor que havia somiat, sent la necessitat imperiosa de cobrar un sou cada mes, ha de conviure amb la seva condició d'homosexual feble i amb l'amor incestuosos que sent cap al seu pare, i es qüestiona si vol una parella estable o una conjuntura novel·lesca que agermani sexe i mort. Finalista del premi Just Manuel Casero, aquest relat cínic i xop de cruesa hauria de servir per comprendre millor el col·lectiu gai, deixant de banda, per sempre, les crítiques i menyspreus que provenen de la ignorància i molts cops, a més, de l'homofòbia. A.T.

Martí Gironell, *La ciutat dels somriures.*
COSSETÀNIA EDICIONS. Valls, 2005.

La ciutat dels somriures és, per damunt de tot, una amalgama de sensacions i històries plenes de dignitat i d'esperança de vida. Fruit de dos viatges a Bombai, en el transcurs dels quals va involucrar-se en el teixit més íntim de personatges anònims que pateixen marginacions i malalties, l'autor retrata, amb ulls de cooperant occidental i un estil directe, la realitat d'una ciutat plena de contrastos i en la qual els nens i les dones lluiten cada dia per gestionar un present que els permeti esperar un futur més digne. Martí Gironell (Besalú, 1971), llicenciat en periodisme per la Universitat Pompeu Fabra i en filologia anglesa per la Universitat de Barcelona, va començar la seva carrera periodística quan tenia 14 anys a Ràdio Besalú. Després vindrien col·laboracions amb d'altres emissores i en diverses publicacions. En televisió va presentar el programa *En directe* i els informatius del canal 3/24. Actualment treballa com a conductor del *Telenotícies cap de setmana* de Televisió de Catalunya.

Les dinàmiques polítiques, econòmiques, socials i culturals de Bombai són diferents de les que nosaltres coneixem i, per més bona voluntat que hi posem, sovint costa comprendre-les, però el que és igual aquí que a l'Índia són els sentiments: la frustració, el neguit, l'alegria i els anhels.

Amb el seu primer llibre, Gironell demostra un gran talent per despertar l'empatia del lector envers un seguit de personatges que demostren una tenacitat envejable en la seva batalla personal per sobreviure a la malaltia i a la misèria. La vida al camp, el treball que porten a terme les ONGs, els atemptats dels moviments islamistes i un seguit d'històries més intimistes com l'esforç d'un jove de 24 anys per posar en marxa el seu negoci i la mort d'una prostituta s'apleguen en aquest títol que desprèn honestat del primer a l'últim full. A.T.